

Motion

1978/79:2599

av Tore Nilsson m. fl.

med anledning av propositionen 1978/79:180 om läroplan för grundskolan m. m.

Skolan skall fostra

Arbetsgruppen kring normbildning och normöverföring i skolan stannar i debattskriften *Skolan skall fostra* vid slutsatsen att vi i vårt land har grundläggande värderingar som är gemensamma för de flesta. Inför de grundläggande demokratiska värderingarna får skolan inte ställa sig neutral, och de etiska frågorna behöver ha stort utrymme i skolans samtliga ämnen och aktiviteter, hävdas det.

Skolan skall fostra. Det har tidigare varit självklart, men under den läroplansutveckling som pågått sedan några decennier har detta tappats bort.

Etiken och de grundläggande värderingarna

Fostran är otänkbar utan normer och läromedel som bygger på vårt samhälles grundläggande värderingar. Eftersom Sverige byggts på Bibelns grund måste kunskap om den kristna tron och om kyrkans lära och liv meddelas eleverna. En läroplan innehåller mål och riktlinjer och i den måste i ett sådant ämne som religionskunskap preciseras vad undervisningen skall omfatta och huvudmoment anges. I proposition 180 sägs att "det är viktigt att elevernas frågor om liv och död, mening och meningslöshet verkligen tas upp av skolan och inte skjuts undan till det man inte hinner med". Det anges också att "studium av såväl den svenska kristna traditionen med Bibeln i centrum som andra religiösa traditioner måste i framtiden ges motsvarande utrymme i läroplanen som nu".

Detta är värdefullt, men i propositionen finns sedan intet om religionskunskap eller kristendomsämne som något viktigt eller självständigt. Detta synes ha sin grund i vad SÖ stannat för i läroplansarbetet.

Religionskunskapen enligt SÖ

SÖ hade i sitt förslag till förändring av grundskolans läroplan den 5 april 1978 (Dnr S 78:752) föreslagit att religionskunskapen skulle bakas ihop med sju andra orienteringsämnen i ett block med bara ett för hela blocket gemensamt huvudmoment för alla tre stadierna tillsammans och en för hela blocket gemensam ramtid per stadium. Varken religionskunskapen eller

övriga orienteringsämnen skulle alltså, såsom i nu gällande läroplan, beskrivas i något huvudmoment eller tilldelas särskild undervisningstid.

Det för hela blocket orienteringsämnen gemensamma huvudmomentet innehöll bara fyra rader text om religioner och livsåskådningar utan ett ord om Jesus eller Bibeln. I målen för orienteringsämnena stod det inte ens något om kristendomen. I riktlinjerna för orienteringsämnena stod det några till intet förpliktande rader om att man "med hjälp av bibeln, övriga urkunder och inspirationskällor kan nå en djupare förståelse" och att "Jesu betydelse för många människor i dag och i gången tid bör uppmärksammas".

Samtidigt angavs i riktlinjerna att "de områden och problem som skall studeras närmare väljer lärare och elever tillsammans".

Detta visar att religionsämnet egentligen utplånas totalt, om SÖ:s förslag genomförs. Skolministerns tankar om vikten av att ämnet får samma utrymme i läroplanen är riktiga men följs inte av konkreta förslagsåsom man haft anledning vänta.

Den inre förändringen

Statsrådet talar i propositionen om att tyngdpunkten i en läroplansreform inte får gälla det yttre utan "ligga på att aktivt söka förändra det inre arbetet för att nå en bättre måluppfyllelse". Fullt riktigt sägs det vidare att om detta uteblir kan man senare finna att ingenting ändrats utan att samma problem och brister kvarstår. Därför krävs åtgärder som direkt påverkar det inre arbetet, anser skolministern, liksom att erfarenheterna från Lgr 69 visar att det inte räcker med att ändra regelsystemet om man vill ha en utveckling av skolan. Det är den inre förändringen som är väsentlig.

Skolan skall vara en skola för livet. I dag talar många lärare om skolans kris. En av de lärare som lämnat sin tjänst för att ta annat arbete påstår att skolan fungerar som en "förvaringsplats". En annan lärare säger att högstadiel elever utan studiemotivation lika gärna kunde vara på annan plats än i klassrum. Trots god organisation och goda yttre anordningar fungerar inte vår skola i dag, och risken för en ytterligare försämring är stor. Den inre förändringen är nödvändig.

Vägen till inre förändring

Vår ungdom har berövats en stor del av vårt kulturarv. Genom en olycklig utveckling har stora livsvärden förmenats den. Allt fler upplever livet som meningslöst och saknar kontakt med livskällorna, de bärande principerna. Hemmet var en gång trygghet för de flesta barn. Normer och ledning fanns. Skolan gav trots sina brister och sin begränsning vissa baskunskaper och därtill fostran. Ingen tid har varit så hård mot barnet, så ogynnsam för den unga människan som vår. Barndaghem, förskolor, lekskolor är inte till för barnens bästa utan för de vuxnas frihet eller privilegier.

Det är dags för oss att fråga vart det bär hän. Det är dags att bestämma färdriktning och mål på allvar. Vilken etik skall vårt samhälle omfatta, vilka fundament skall vi bygga på i fortsättningen?

En majoritet av vårt folk svarar att Sverige alltfört skall vara kristet och demokratiskt. Om detta skall förverkligas, måste skolan förändras. Den inre förändringen beror av de grundläggande värderingarna och hur barnen får del av dem.

I det läget måste Bibeln bli läromedel. Kristendoms-kunskapen kräver böcker och undervisning som verkligen ger sanningen. Religionskunskapen får inte försvinna i orienteringsämnena utan bli ett självständigt ämne. Mål och huvudmoment måste anges för skolans olika stadier. Det får inte överlämnas till lärare eller skolor att avgöra, om bibelkunskap och undervisning om "svenska kristna traditioner" och om kyrkan skall vara med alls eller i vilken utsträckning de skall få rum.

Skolans inre förändring börjar i en gedigen undervisning här. Skall skolan fostra, får inte religionskunskapen fuskas bort. Skall religionskunskapen bli meningsfull, måste Bibeln in som läromedel. Hänsyn härtill måste också tas vid lärarutbildningen.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

- att riksdagen vid behandling av propositionen 1978/79:180 som sin mening ger regeringen till känna
1. att i skolans läroplan religionskunskap skall vara självständigt ämne, samt
 2. att ramtid, mål och huvudmoment för ämnet för skolans stadier skall preciseras generellt.

Stockholm den 20 april 1979

TORÉ NILSSON (m)

FILIP W. FRIDOLFFSSON (m)

GUNNAR OSKARSON (m)

